

การศึกษากลไกและศักยภาพการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอย่างยั่งยืน ในจังหวัดอุบลราชธานี

The Study of Mechanism and Potential for Sustainable Nature-based Tourism Activities Arrangement in Ubon Ratchathani

อัยรดา พรเจริญ¹

ปิยนันท์ โชติวนิช²

สรายุทธ พรเจริญ³

ดุสิต จักรศิลป์⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากลไกการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี 2) เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี และ 3) เพื่อเปรียบเทียบศักยภาพในการจัดกิจกรรมด้านคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ด้านความปลอดภัย ด้านความนิยม ระหว่างอุทยานแห่งชาติผาแต้ม อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย และวนอุทยานน้ำตกผาหลวง ผลการวิจัยพบว่า

1. จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ทีมงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในเขตอุทยานฯ กลไกการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอย่างยั่งยืนจะต้องมีความร่วมมือกันเพื่อให้งานในทุกส่วนสำเร็จโดยมีระเบียบแบบแผนการปฏิบัติที่ตรงกัน มีขั้นตอนประกอบด้วย ด้านกิจกรรม ด้านวัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจกรรม ด้านการเงิน ด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาด ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านความปลอดภัยและความเสี่ยง และด้านลูกค้าสัมพันธ์

2. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดอุบลราชธานีมีศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่ได้จากกิจกรรมท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ด้านความปลอดภัยจากการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง และด้านความนิยมของกิจกรรมการท่องเที่ยว มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก

3. อุทยานแห่งชาติผาแต้มมีศักยภาพในการจัดกิจกรรมด้านคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ด้านความปลอดภัย ด้านความนิยมมากที่สุด (มีศักยภาพสูงสุด) และวนอุทยานน้ำตกผาหลวงมีศักยภาพในทุกด้านน้อยที่สุด

คำสำคัญ: กลไกการจัดกิจกรรม ศักยภาพการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

¹ คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี email: irada.sila@gmail.com

² คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³ คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

⁴ คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Abstract

This research aims 1) to study mechanism for sustainable nature-based tourism activities arrangement in Ubon Ratchathani, 2) to study potential for sustainable nature-based tourism activities arrangement in Ubon Ratchathani, and 3) to compare potential of various aspects of parks. The results are found that:

1. From interviewing, relevant officers who operate mechanism for sustainable nature-based tourism activities arrangement have to participate with themselves for success of works in the same rules. These procedures comprise various aspects such as activities, operational objects of activities, finance, physical and facilities, tourism plan, public relation and marketing, human resources, safety and risk, and customer relationship.

2. Nature-based tourism attractions in Ubon Ratchathani is able to be potentiality of tourism activities arrangement with various aspects; the value of natural resources from tourism activities is a good level; safety from tourism activity operation is a moderate level; and tourism activity popularity is a good level.

3. Pha Taem national park has potentiality of the value of natural resources, safety, and popularity with the most level (the highest potentiality), and Pha Luang Waterfall Forest Park has the least potentiality.

Keywords: Mechanism of activity arrangement, Potentiality of tourism activity arrangement

บทนำ

ประเทศไทยถือเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติและยังคงสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของแต่ละภาคไว้ได้อย่างต่อเนื่อง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานของประเทศไทยยังคงความสมบูรณ์ทางธรรมชาติไว้อย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ แม่น้ำ และเทือกเขาต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันรัฐบาลและหน่วยงานเอกชนพยายามที่จะรักษาสภาพเดิมทางธรรมชาติไว้ให้คงอยู่ และพยายามฟื้นฟูธรรมชาติที่อาจจะเสื่อมโทรมไปตามกาลเวลาให้กลับมาดำเนินระบบนิเวศต่อไปได้ จากกระแสความนิยมทางธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ ด้านโภชนาการ ด้านคุณภาพชีวิต รวมไปถึงการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเดินป่า การปีนเขา การล่องเรือ การล่องแก่ง การใช้ชีวิตด้วยวิถีหมู่บ้านชนบท เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวยุคใหม่ได้ดียิ่งขึ้น จุดประสงค์ของนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติมีด้วยกันหลากหลายเหตุผล เช่น นักท่องเที่ยวต้องการฟื้นฟูสุขภาพและร่างกายผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ต้องการสุขภาพอนามัยที่ดีขึ้น

สุดอากาศบริสุทธิ์ อาบแดด อาบน้ำแร่ เข้าร่วมหรือเข้าชมกิจกรรมทางกีฬา ไปชมสิ่งที่แปลกใหม่ในวิถีท้องถิ่นต่าง ๆ ต้องการพักผ่อน ความรื่นเริงบันเทิงใจ ความสนุกสนาน ความสดชื่น นอกจากนี้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติยังตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วยเหตุผลทางด้านจิตใจและศาสนา นักท่องเที่ยวต้องการความเป็นส่วนตัว เช่น การไปเยี่ยมญาติ การได้พบเพื่อนใหม่ การหลบเลี้ยงสังคมเมืองที่มีแต่ความวุ่นวายและอยู่ยากขึ้นทุกวัน การหาความสงบทางใจ รวมถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและธุรกิจของนักท่องเที่ยวอีกด้วย

จากนโยบายการท่องเที่ยวไทยของรัฐบาลในช่วงปี พ.ศ. 2558 - 2560 โดยได้ประกาศให้ปี พ.ศ. 2558 เป็นปีท่องเที่ยววิถีไทย และดำเนินกลยุทธ์การท่องเที่ยวไทยมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นการประชาสัมพันธ์ที่รวดเร็วและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากยิ่งขึ้นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ การปรับปรุงระบบการให้บริการและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้รวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัยและผู้พิการอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวและกระจายเชื่อมโยงไปสู่อำเภอต่าง ๆ (ทั้งตัวเมืองหลักและเมืองรอง) การสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวด้วยเครือข่ายตำรวจท่องเที่ยวและอาสาสมัครต่าง ๆ การให้ความสำคัญกับมัคคุเทศก์ท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในท้องถิ่น เพื่อดึงความโดดเด่นของแต่ละภูมิภาคและท้องถิ่นสู่นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมเยือน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7114, 2560)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เช่น การเดินป่า การศึกษาธรรมชาติ การถ่ายภาพธรรมชาติ การส่องดูสัตว์ป่า การสำรวจถ้ำ การสำรวจท้องฟ้าและดาราศาสตร์ การล่องเรือ การดำน้ำ การผจญภัย เป็นต้น กิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมาโดยตลอด จังหวัดอุบลราชธานีถือเป็นอีกจังหวัดหนึ่งในภาคอีสานที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและประวัติศาสตร์หลายแห่ง จากขนาดพื้นที่ที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 ของภาคอีสาน เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติถึง 3 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติผาแต้ม อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ และอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย และยังมีวนอุทยานอีก 1 แห่ง คือ วนอุทยานน้ำตกผาลวง สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเที่ยวชมธรรมชาติและวิถีท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้จังหวัดอุบลราชธานียังมีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งทั้งสองประเทศยังคงสภาพธรรมชาติที่สมบูรณ์และมีวิถีชีวิตท้องถิ่นที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของคนไทยอีสานได้เป็นอย่างดี จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดอุบลราชธานี ปี 2558 มีจำนวนนักท่องเที่ยวถึง 1,471,607 คน และรายได้รวมจากการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี ในปี 2558 มีมูลค่าสูงถึง 5,665 ล้านบาท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559 : 1 - 2)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวข้างต้นในการกระตุ้นการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวิถีไทยท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายกลยุทธ์การท่องเที่ยวไทยของรัฐบาล ผู้วิจัยจึงได้ทำวิจัยเพื่อศึกษาร่วมกับกลไกและศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติโดยผ่านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติต่าง ๆ และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

เที่ยวยุคใหม่อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากลไกการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อเปรียบเทียบศักยภาพในการจัดกิจกรรมด้านคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ด้านความปลอดภัย ด้านความนิยม ระหว่างอุทยานแห่งชาติผาแต้ม อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยและวนอุทยานน้ำตกผาหลวง

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบกลไกการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในแต่ละอุทยานในเขตจังหวัดอุบลราชธานี สามารถนำผลสรุปจากการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการยกระดับการปฏิบัติงานและส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความยั่งยืนของอุทยานให้เท่าเทียมกันทุกอุทยาน
2. ได้ผลของการเปรียบเทียบศักยภาพการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ของแต่ละอุทยาน ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงเสริมสร้างศักยภาพการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้นเพื่อเป็นกลยุทธ์และส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติจังหวัดอุบลราชธานีให้มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่น่าดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ คณะผู้ดำเนินการวิจัยจะศึกษาเฉพาะกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดอุบลราชธานี และประชากรของการวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลไกการจัดกิจกรรม มุ่งเน้นการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการและก่อให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้แก่ หัวหน้าและเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในอุทยานแห่งชาติและวนอุทยานแห่งชาติของจังหวัดอุบลราชธานี และกลุ่มที่ 2 เพื่อวัดระดับศักยภาพการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติและวนอุทยานแห่งชาติจังหวัดอุบลราชธานี

ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่เป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ได้รับการขึ้นทะเบียนและเป็นที่ยอมรับระดับชาติ ประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติผาแต้ม อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย และวนอุทยานน้ำตกผาหลวง

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed Method) ประชากรคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี ในปี พ.ศ. 2558 จำนวน 1,471,607 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559 : 1 - 2) ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Random Sampling) ใช้แบบสอบถามแสดงความคิดเห็น (Questionnaires) ขนาดตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ประชากร มีขนาดมากกว่า 100,000 คน ขึ้นไป ใช้กลุ่มตัวอย่าง 384 คน เก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการสุ่มตามระดับชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ในพื้นที่ที่มีการจัดเก็บข้อมูล เป็นการเจาะจงพื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญจังหวัดอุบลราชธานี 4 แห่ง เพื่อความเท่าเทียมกันจึงเก็บแห่งละ 100 ชุด รวมเป็นแบบสอบถามทั้งหมด 400 ชุด นอกจากนี้ยังได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 4 หน่วยงาน ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเป็นโควตา (Quota) จำนวน 4 หน่วยงาน ซึ่งเลือกสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักในการค้นหาหลักการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีเพื่อใช้สัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) โดยใช้ทั้งแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างจำนวนทั้งสิ้น 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาค่าความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1 และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α : Alpha coefficient) มีค่าเท่ากับ .89 ตามวิธีของ Cronbach กำหนดค่าความคาดเคลื่อนที่ 0.05 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยการหาค่าความถี่ค่าร้อยละ ทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ F-test (One-Way ANOVA) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แล้วแปลผลตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับกลไกและศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอุทยาน 4 แห่ง การสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ภายใต้วัตถุประสงค์และคำถามการวิจัย หาค่าความสอดคล้องโดยนำเสนอแบบร่างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบ แก้ไขเนื้อหา ภาษาและสำนวนที่ใช้ ตลอดจนความถูกต้อง เหมาะสม (Content Validity)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) การตอบแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่เป็นแบบทั้งปลายปิด (Close-ended Question) และคำถามแบบปลายเปิด (Open - ended Question) ใช้วิธีเดินทางไปแจกแบบสอบถาม สำหรับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่กำหนดโดยใช้วิธีอ่านและอธิบาย ข้อตกลงและข้อคำถามให้กับผู้ตอบแบบสอบถามอย่างชัดเจน การสัมภาษณ์ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบพบกันโดยตรง (Face to Face Interview) ระหว่างนักวิจัย หัวหน้าหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยว ตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของงานวิจัยอย่างชัดเจนเพื่อให้สามารถได้เนื้อหาของการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสาร รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร

ทางวิชาการ เอกสารทางราชการ และบทความวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ สถิติที่ใช้ประกอบด้วยสถิติบรรยาย การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สำหรับวิเคราะห์ค่าระดับความเหมาะสมของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว และสถิติอ้างอิง ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยสถิติทดสอบ (F-test) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560 : 217 - 283) เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ สำหรับวิธีวิจัยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง ใช้การเก็บข้อมูลโดยการบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบ Content Analysis

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อศึกษากลไกการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติทุกแห่งมีความเหมือนกันคือ มีกิจกรรมการชมน้ำตก เดินป่า กางเต็นท์และค่ายพักแรม ส่วนกิจกรรมที่แตกต่างและโดดเด่นของแต่ละอุทยานแห่งชาติพบว่า อุทยานแห่งชาติผาแต้ม มีกิจกรรมเดินป่าและดูภาพเขียนโบราณ และการชมพระอาทิตย์ขึ้น เนื่องจากเป็นอุทยานเดียวที่มีภาพเขียนโบราณ และชมพระอาทิตย์ขึ้นก่อนในสยาม ส่วนอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย คือ กิจกรรมการเดินป่า ชมทุ่งเดินขบวน และการชมน้ำตกห้วยหลวง เพราะชอบผจญภัยและชมน้ำตกที่มีขนาดใหญ่และสวยงาม สำหรับอุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ คือ กิจกรรมการเล่นน้ำแก่งตะนะ แต่จะเล่นได้เฉพาะฤดูร้อนเท่านั้น รวมทั้งกิจกรรมขี่จักรยาน นั่งเรือและพายเรือแคนู ส่วนวนอุทยานน้ำตกผาลอง คือ กิจกรรมการเดินป่า เดินชมน้ำตก เพราะน้ำตกผาลองจะสวยงามที่สุดในตอนปลายฝนต้นหนาว ทั้งนี้หัวใจหลักที่ทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ คือ การอนุรักษ์พื้นที่ การส่งเสริมการท่องเที่ยวและการศึกษาค้นคว้าวิจัย การจัดกิจกรรมแต่ละปีจะเหมือนเดิมทุกปีแต่จะปรับเปลี่ยนพัฒนารูปแบบเสมอตามนโยบายการท่องเที่ยวในแต่ละช่วง

ด้านช่วงเวลาที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยว พบว่า อุทยานแห่งชาติผาแต้ม อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยและอุทยานแห่งชาติผาแต้ม เหมาะสมที่จะท่องเที่ยวในช่วงปลายฤดูฝนต้นฤดูหนาว ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ ส่วนวนอุทยานน้ำตกผาลองเหมาะที่จะท่องเที่ยวในช่วงฤดูฝนตั้งแต่เดือนพฤษภาคม จะเป็นช่วงที่ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอุดมสมบูรณ์ที่สุด กลไกการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวด้านการเงิน พบว่า อุทยานแห่งชาติทุกแห่งมีการเก็บค่าเข้าชมบริเวณทางประตูเข้า ไม่มีการเก็บค่ากิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มเติม แต่จะเก็บค่ากางเต็นท์ ค่าที่พักแรม ขี่จักรยาน นั่งเรือและพายเรือแคนู กลไกการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า อุทยานแห่งชาติทุกแห่งมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมและที่พัก เช่น พื้นที่สำหรับทำกิจกรรม ลานอเนกประสงค์ บ้านพัก จุดบริการนักท่องเที่ยว ห้องพยาบาล ห้องสุขา กลไกการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว พบว่า อุทยานแห่งชาติทุกแห่งจะมีความคล้ายคลึงกันกล่าวคือ โปรแกรมการท่องเที่ยวจะกำหนดโดยอุทยานฯ การท่องเที่ยวสถานที่ภายในอุทยานจะขึ้นอยู่กับฤดูกาล สภาพอากาศ เป็นต้น แต่ในกรณีที่นักท่องเที่ยวมาเป็นคณะจะมาจัดกิจกรรมที่อุทยานฯ นักท่องเที่ยวจะต้องติดต่อเข้ามาอุทยานฯ ก่อนล่วงหน้า 3 วัน ถึง 2 สัปดาห์

เพื่อเจ้าหน้าที่จะจัดโปรแกรมให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายและปลอดภัย

ด้านการประชาสัมพันธ์พบว่าอุทยานฯ ทุกแห่งมีความคล้ายคลึงกัน คือ จะมีการประชาสัมพันธ์ โดยใช้แผ่นพับและการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ไลน์ กลไกการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัยและความเสี่ยง พบว่า ทุกแห่งให้ความสำคัญกับด้านนี้มากที่สุด โดยแต่ละแห่งมีจุดเสี่ยงที่นักท่องเที่ยวต้องระมัดระวังเป็นพิเศษโดยอุทยานแห่งชาติผาแต้ม คือ บริเวณหน้าผาและบริเวณลานหินแตก เนื่องจากบริเวณดังกล่าวอยู่บนพื้นที่สูงและมีรอยแยกของหินขนาดใหญ่ ส่วนอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย คือ ทางเดินขึ้นลงน้ำตกห้วยหลวง เพราะมีลักษณะลื่นมากและมีบันไดที่สูงชัน สำหรับอุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ คือ การลงเล่นน้ำแก่งตะนะ โดยการลงเล่นน้ำแก่งตะนะนั้นจะต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ก่อนทุกครั้ง ห้ามลงเล่นโดยไม่มีเจ้าหน้าที่คอยดูแล ส่วนวนอุทยานน้ำตกผาหลวง คือ การเดินขึ้นน้ำตกผาหลวงเพราะทางเดินขึ้นน้ำตกนั้นมีความชันและลื่นมาก หากนักท่องเที่ยวจะขึ้นไปจะต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ก่อนทุกครั้งเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเอง กลไกการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวด้านลูกค้าสัมพันธ์ พบว่า อุทยานแห่งชาติทุกแห่งจะมีลูกค้าประจำ คือ หน่วยงานรัฐ โดยเฉพาะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและโรงเรียนในจังหวัดอุบลราชธานี มักจะมาจัดกิจกรรมการประชุมและการทัศนศึกษา

ด้านศักยภาพ ความพร้อม ความสามารถในการตอบสนองนักท่องเที่ยว และสิ่งสนับสนุน พบว่า สาเหตุของศักยภาพการกิจกรรมการท่องเที่ยวของอุทยานเกิดขึ้นเพราะการตอบสนองผู้ที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวและศึกษาธรรมชาติ หลักหนีความวุ่นวายในเมือง ชอบการผจญภัย สิ่งที่ต้องพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว พบว่า ควรเพิ่มป้ายสื่อความหมายที่มากขึ้น การเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ และควรเพิ่มสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น กล้องกดข้อมูลอัตโนมัติโดยบอกข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ การจัดทำเว็บไซต์ของอุทยานฯ โดยตรงโดยเฉพาะการจองบ้านพักแรม โดยในปีที่ผ่านมาแต่ละแห่งได้มีการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวด้วยการปรับปรุงบ้านพัก ถนน ลานจอดรถและการประชาสัมพันธ์ให้ดีขึ้น และในปี 2561 แต่ละแห่งจะเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวด้วยการเพิ่มการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น รวมทั้งปรับปรุงสิ่งปลูกสร้างและปัจจัยกายภาพให้ดีขึ้น แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาล และหน่วยงานส่วนกลาง การประเมินศักยภาพในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวโดยรวม พบว่า อุทยานแห่งชาติผาแต้มและอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยอยู่ในระดับมาก ส่วนอุทยานแห่งชาติแก่งตะนะและวนอุทยานน้ำตกผาหลวงอยู่ในระดับปานกลาง โดยวัดจากการสอบถามคำติชมจากนักท่องเที่ยว ด้านข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พบว่า อุทยานแห่งชาติควรจัดให้มีการต้อนรับนักท่องเที่ยวโดยมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และมีเจ้าหน้าที่ที่จะให้ข้อมูลในเรื่องของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ทางธรณีวิทยาและสัตว์ป่า เป็นต้น โดยอุทยานควรมีจุดบริการประชาชนหลายจุด เพื่อให้คำแนะนำและป้องกันจุดเสี่ยงต่าง ๆ และพร้อมมอบคำแนะนำต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว

สรุป กลไกการจัดกิจกรรมสำหรับการท่องเที่ยวเป็นกลไกที่สำคัญที่จะขับเคลื่อนให้การท่องเที่ยว นั้นควรประกอบแบ่งเป็น 3 ด้าน ด้านที่ 1 ด้านนโยบาย เช่น การจัดทำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว การกำหนดข้อปฏิบัติ ข้อห้ามต่าง ๆ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การพัฒนามาตรฐาน ด้านที่ 2 ด้านการบริหารจัดการ เช่น งบประมาณ ความเสี่ยง การพัฒนาระบบการบริหาร ด้านที่ 3 ด้านการดำเนินงาน เช่น การจัดทำฐานข้อมูล การพัฒนาคน การพัฒนาพื้นที่ การพัฒนาศักยภาพการส่งเสริมการขาย ลูกค้าสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ การสร้างเครือข่าย เป็นต้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2) เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า

ศักยภาพการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดอุบลราชธานีด้านคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่ได้จากกิจกรรมท่องเที่ยว ตามความเห็นโดยรวมของนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่ามีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ผู้ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาทรัพยากรธรรมชาติได้ด้วยตนเองมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) รองลงมา คือ ผู้ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนในการส่งเสริมสนับสนุนการรักษาสิ่งแวดล้อมและการป้องกันการทำลายมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) และลำดับถัดมา คือ ผู้ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยว มีวิธีการเผยแพร่ความรู้ให้นักท่องเที่ยวด้วยวิธีที่หลากหลายมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$)

ด้านความปลอดภัยจากการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว ตามความเห็นโดยรวมของนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่ามีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่าการให้คำแนะนำ วิธีการการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับทำกิจกรรมการท่องเที่ยวศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) รองลงมา คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) และลำดับถัดมา คือ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับความปลอดภัยก่อนเริ่มทำกิจกรรมศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$)

ด้านความนิยมของกิจกรรมการท่องเที่ยวตามความเห็นโดยรวมของนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่ามีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า กิจกรรมที่ใช้บริการสร้างความเพลิดเพลินให้กับนักท่องเที่ยวมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) รองลงมา คือ กิจกรรมที่ใช้บริการเป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยวมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) และลำดับถัดมา คือ กิจกรรมที่ใช้บริการเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$)

ข้อจำกัดของกิจกรรมในการรองรับนักท่องเที่ยว 3 อันดับแรก คือ 1) กิจกรรมที่ใช้บริการขึ้นอยู่กับฤดูกาล คิดเป็นร้อยละ 59.00 2) กิจกรรมที่ใช้บริการขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ คิดเป็นร้อยละ 53.50 และกิจกรรมที่ใช้บริการขึ้นอยู่กับหน่วยงาน หรือเอกชน อนุญาตให้ดำเนินการช่วงวัน/เวลา ที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 42.30 แต่เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า กิจกรรมที่ใช้บริการมีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว/ครั้ง/วัน เป็นข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ทราบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.30

สรุป การพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวควรประกอบด้วย 1) พัฒนาศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวซึ่งต้องพิจารณาทั้งตัวแหล่งท่องเที่ยวที่ปลอดภัย การเข้าถึงง่าย สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น 2) พัฒนาด้านการรองรับนักท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง 3) พัฒนาการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ทั้งการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว การสร้างจิตสำนึกที่ดีในการท่องเที่ยว 4) พัฒนาด้านการเพิ่มมูลค่า เช่น การบริการที่เต็มใจ เป็นมิตร มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี เป็นกันเอง มีความรู้ รวมทั้งการรักษาเอกลักษณ์ของตนเองได้อย่างเหนียวแน่น 5) พัฒนาด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและความหลากหลายของการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติของจังหวัดอุบลราชธานีให้มีความยั่งยืน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3) เพื่อเปรียบเทียบศักยภาพในการจัดกิจกรรมด้านคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ด้านความปลอดภัย ด้านความนิยม ระหว่างอุทยานแห่งชาติผาแต้ม อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยและวนอุทยานน้ำตกผาหลวง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัด อุบลราชธานีมีศักยภาพการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

ด้านคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่ได้จากกิจกรรมท่องเที่ยว สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ อุทยานแห่งชาติผาแต้ม อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ และน้ำตกผาหลวง

ด้านความปลอดภัยจากการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถเรียงลำดับความปลอดภัยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ อุทยานแห่งชาติผาแต้ม อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย และน้ำตกผาหลวง

ส่วนด้านความนิยมของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถเรียงลำดับความนิยมจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ อุทยานแห่งชาติผาแต้ม อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ และน้ำตกผาหลวง การเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนของศักยภาพการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนของแต่ละอุทยานฯ พบว่า ศักยภาพด้านคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่ได้จากกิจกรรมท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัยจากการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านความนิยมของกิจกรรมการท่องเที่ยวในทุกอุทยานฯ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00

การเปรียบเทียบรายคู่ของศักยภาพการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนของแต่ละอุทยานฯ พบว่า ศักยภาพด้านคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่ได้จากกิจกรรมท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติผาแต้มศักยภาพมากที่สุดซึ่งมีความแตกต่างจากทุกที่ และวนอุทยานน้ำตกผาหลวงมีความแตกต่างด้านคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่ได้จากกิจกรรมท่องเที่ยววนอุทยานน้อยที่สุดและแตกต่างกับทุกแห่งเช่นเดียวกัน

ด้านความปลอดภัยจากการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า วนอุทยานน้ำตกผาหลวงมีความปลอดภัยน้อยที่สุดแตกต่างจากที่ท่องเที่ยวที่เป็นอุทยานทุกแห่ง

ด้านความนิยมของกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า อุทยานแห่งชาติผาแต้มได้รับความนิยมมากที่สุดซึ่งมีความแตกต่างจากทุกที่ และวนอุทยานน้ำตกผาหลวงได้รับความนิยมน้อยที่สุดแตกต่างกับทุกแห่งเช่นกัน

การอภิปรายผล

ด้านกลไกด้านการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเผยแพร่เรื่องราวของสถานที่และกิจกรรมท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางขึ้นทั้งภายในจังหวัดอุบลราชธานี ทั่วประเทศไทย และทั่วโลก มุ่งที่วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเป็นหลัก สอดคล้องกับ Stange and Brown (2012 : 81 - 103) ที่ศึกษาถึงกลไกการท่องเที่ยวที่สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ที่ให้ความสำคัญกับจุดประสงค์ของนักท่องเที่ยวในการมาเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวที่ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการออกแบบและพัฒนาการท่องเที่ยวออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์ อีกทั้งเป็นไปในแนวทางเดียวกับข้อค้นพบของ ศุภสร วงศ์ใหญ่ และ ปิยนันท์ โชติวินิช (2556 : 55 - 67) เรื่องกลยุทธ์การตลาดด้านการประชาสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกมาเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี

ด้านการเงิน ปัจจุบันจะใช้รูปแบบเก็บค่าผ่านประตูจากนักท่องเที่ยวแล้วสามารถท่องเที่ยวภายในอุทยานโดยไม่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม แต่จะมีการเก็บค่าใช้จ่ายบริการเพิ่มเติมเมื่อนักท่องเที่ยวมีการใช้สถานที่กางเต็นท์ ห้องพัก การปั่นจักรยาน การนั่งเรือและการพายเรือ อุทยานฯ สอดคล้องกับ Matarrita, et al. (2010 : 735 - 756) ได้ศึกษาถึงหน่วยงานในชุมชนและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเมืองลาฟอร์เทอร์นา ประเทศออสเตรเลีย โดยการศึกษาครั้งนี้ พบว่า มีการดูแลของอุทยานโดยอาจให้ส่วนลดจูงใจเมื่อนักท่องเที่ยวซื้อกิจกรรมเป็นแพ็คเกจ จะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้มีกิจกรรมที่ให้ความรู้สึกสนุกและผูกพันกับแหล่งท่องเที่ยว มีการกลับมาเที่ยวซ้ำและบอกต่อความประทับใจกับญาติพี่น้อง กระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกอุทยานฯ ทุกแห่งจัดให้มีพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมลานอเนกประสงค์ บ้านพัก อาคารอเนกประสงค์ จุดบริการนักท่องเที่ยว ห้องพยาบาล ห้องสุขา ลานกางเต็นท์ จุดชมพระอาทิตย์ขึ้น และของฝากที่ระลึกในท้องถิ่น สอดคล้องกับ ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ และ เรณูมาศ มาอุ่น (2553 : 1 - 18) ได้ศึกษาการประเมินประสิทธิผลด้านการบริการนักท่องเที่ยว ควรมีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอต่อการพัฒนาด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวเพื่อสร้างความประทับใจและจูงใจนักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวอีกครั้ง แลยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ปิยภิญญ์ โชติวนิช และ คนอื่น ๆ (2560 : 1 - 15) เรื่องการพัฒนาช่องทางการผลิตและการตลาดผลิตภัณฑ์หนึ่งข้าวอัจฉริยะของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานเชิงนวัตกรรม พบว่า ของฝากที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์และแสดงออกถึงภูมิปัญญาของท้องถิ่นจะสร้างความจดจำให้กับนักท่องเที่ยว อีกทั้งขยายผลต่อการสั่งซื้อออนไลน์ในภายหลังเป็นแนวทางในการสร้างรายได้ให้กับชุมชนอีกด้วย

ด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาดอุทยานฯ มีการประชาสัมพันธ์โดยใช้แผ่นพับแบบธรรมดาและใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ไลน์ ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวแห่งอื่น ๆ มักจะทำรูปแบบเดียวกันอุทยานฯ ควรจัดให้มีกลไกด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาดที่โดดเด่นมากขึ้นและมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น เช่น แผ่นพับจัดทำรูปแบบพิเศษที่เชื่อมโยงกับแอปพลิเคชันผ่านโทรศัพท์แบบสมาร์ตโฟนเพื่อสร้างภาพ 3 มิติ เป็นรูปสถานที่ท่องเที่ยวหรือเป็นคลิปกิจกรรมท่องเที่ยวโดยสร้างให้มีความเชื่อมโยงกับเว็บไซต์หรือ เฟซบุ๊ก ที่ดำเนินการอยู่แล้ว รวมทั้งอาจใช้กลไกการตลาดจัดโปรโมชั่นการท่องเที่ยวกับหน่วยงานเอกชน เช่น สายการบิน รถโดยสาร รถไฟ โรงแรม จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวร่วมกัน สอดคล้องกับ Ardoin, et al. (2015 : 1 - 21) ได้ศึกษาเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ความสามารถในการส่งเสริมพฤติกรรมการท่องเที่ยวในระยะยาวในหมู่นักท่องเที่ยว งานวิจัยนี้ยังชี้ให้เห็นว่า การวางกลยุทธ์โปรแกรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อพื้นที่จะช่วยให้เกิดผลดีต่อการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการออกแบบสำหรับการนำเสนอข้อมูลการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทุกสื่อที่นิยมในปัจจุบัน นอกจากนี้ สรายุทธ พรเจริญ และ อัยรดา พรเจริญ (2561 : 25 - 25) ได้พัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวตามต้นทุนของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเมืองปากเซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์และสื่อสารการตลาดดิจิทัลที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน

ด้านทรัพยากรมนุษย์ อุทยานจัดให้มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายสื่อสารและฝ่ายบริการนักท่องเที่ยว แต่ในช่วงเทศกาลจะมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอให้บริการนักท่องเที่ยวที่มากจำนวนมากในช่วงดังกล่าว ดังนั้นควรจัดการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน นักเรียน นักศึกษา เป็นอาสาสมัครให้บริการนักท่องเที่ยวด้วย สอดคล้องกับ Babu (2013 : 2 - 11) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืนในพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพเรือมีการวางแผนงานกับหน่วยงานทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง เน้นชุมชนท้องถิ่น ให้ชุมชนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของแผนงาน เน้นประสบการณ์จริงของคนในท้องถิ่น ด้านความปลอดภัยและความเสี่ยงอุทยานฯ ทุกแห่งให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยเป็นลำดับแรก จัดให้มีป้ายเตือนในสถานที่ที่มีความเสี่ยงและมีเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลด้านความปลอดภัย

ด้านลูกค้าสัมพันธ์ ลูกค้าหลักของอุทยานฯ คือ หน่วยงานภาครัฐ เอกชนและสถาบันการศึกษา ซึ่งมักจะมาใช้บริการจัดประชุม กิจกรรมทัศนศึกษา ควรจัดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกเพื่อสร้างความประทับใจ ทำให้มีการจัดกิจกรรมเป็นประจำทุกปี และอาจจัดกิจกรรมเชิงรุก กล่าวคือ อุทยานเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมเองแล้วประชาสัมพันธ์ให้ คือ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมจะทำให้อุทยานฯ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดปีอย่างต่อเนื่อง มีนักท่องเที่ยวมาเป็นประจำ เป็นการส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ อัยรดา พรเจริญ และ ฐิติพร อุ๋นใจ (2560 : 171 - 180) เรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ด้านคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่ได้จากกิจกรรมท่องเที่ยวมีศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ศักยภาพด้านนี้ที่มากที่สุด คือ ผู้ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาจากทรัพยากรธรรมชาติด้วยตนเอง สอดคล้องกับ พระระภี ศรีสวัสดิ์ และ คนอื่น ๆ (2550 : 126 - 131) การศึกษากลไกและศักยภาพการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอย่างยั่งยืน บนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ที่นักท่องเที่ยวได้ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวเอง แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวจะทำให้นักท่องเที่ยวมีความประทับใจ

ด้านข้อจำกัดของกิจกรรมในการรองรับนักท่องเที่ยว ข้อจำกัดมากที่สุดของกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในจังหวัดอุบลราชธานี คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับฤดูกาลและสภาพอากาศ สอดคล้องกับ Prokosch (2011 : 36 - 40) ได้ศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (Green Tourism) โดยพิจารณาถึงสิ่งที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การให้บริการได้เฉพาะบางฤดูกาลเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ส่งเสริมกิจกรรมที่โดยเด่นในอุทยานแห่งชาติผาแต้มให้คงเอกลักษณ์ความเป็นหนึ่งในสยามเหมือนเดิม เช่น การชมพระอาทิตย์ขึ้นก่อนใครในสยามที่ได้รับความนิยมสูงมากในเทศกาลวันขึ้นปีใหม่
2. เพิ่มงบประมาณสนับสนุนเรื่องความด้านความปลอดภัยจากการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว

ของวนอุทยานน้ำตกผาหลวง ด้วยเหตุที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามแต่ยากในการเข้าถึง ต้องเดินเท้าเท่านั้น จังหวัดหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบควรเร่งดำเนินงานส่งเสริมผลักดันให้เป็นอุทยานแห่งชาติให้เร็วที่สุด เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาด้านอื่น ๆ จะตามมาในอนาคตอันใกล้

3. จุดด้อยที่เห็นได้ชัดของการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติของจังหวัดอุบลราชธานี คือ แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งของจังหวัดอยู่ไกลกันมากทำให้ต้องใช้เวลาในท่องเที่ยววนาน และในหนึ่งวันอาจไปได้เพียงแห่งเดียว ควรมีแผนพัฒนารถบริการทางไกลสำหรับนักท่องเที่ยวต่างถิ่นหรือผู้มาเยือนให้สามารถเดินทางท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย ลดการหลงทางและประหยัดเวลา เกิดความประทับใจอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป คือ “แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี” ซึ่งนำผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้เสนอต่อผู้มีอำนาจหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับจังหวัดเพื่อวางนโยบายพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนที่สอดคล้องและสามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานได้จริงตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

รายการอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560*. กรุงเทพฯ: สืบค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2560 จาก, https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7114
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: ไทยเนรมิตกึ่งอินเทอร์เน็ต โปรเกรสซิฟ.
- ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ และ เรณูมาศ มาอุ่น. (2553). การประเมินประสิทธิภาพด้านการบริการนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคเหนือของประเทศไทย. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 3(2), 1-18.
- ปิยกนิษฐ์ โชติวนิช, ธามินทร์ เครือโสม, นิภา ชุณหวิญญูกุล และ คนอื่น ๆ. (2560). การพัฒนาช่องทางการผลิตและการตลาดผลิตภัณฑ์หัตถ์ข้าวอัญชะริยะของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานเชิงนวัตกรรม. *วารสาร มทร.อีสาน*, 4(2), 1-15.
- พงษ์ภักดิ์ ศรีสวัสดิ์ และ คนอื่น ๆ. (2550). *การศึกษาสากลและศักยภาพการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ศุภสร วงศ์ใหญ่ และ ปิยกนิษฐ์ โชติวนิช. (2556). กลยุทธ์การตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกมาเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารศรีวนาลัยวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 3(6), 55-67.

- สรายุทธ พรเจริญ และ อัยรดา พรเจริญ. (2561). ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวตามต้นทุนของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเมืองปากเซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสารเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 8(1), 25-35.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). *สถิติการท่องเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2560 จาก, http://webhost.nso.go.th/nso/project/table/file_form.jsp?province_id=ubon&pro_code=O-src-16&year=2559
- อัยรดา พรเจริญ และ วิฑิตพร อุ๋นใจ. (2560). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ*, 12(2), 171-180.
- Ardoin, M. N., et al. (2015). Nature-based tourism's impact on environmental knowledge, attitudes, and behavior : A review and analysis of the literature and potential future research. *Journal of Sustainable Tourism*, Retrieve from : <http://dx.doi.org/10.1080/09669582.2015.1024258>, 1-21.
- Babu J. K. (2013). *Sustainable tourism : Benefits and threats for MPA'S*. Department of Management Studies, KMM Institute of Post Graduate Studies, lupati, Retrieve from : <http://ssrn.com/abstract=2184720>, 2-11.
- Matarrita, D. et al. (2010). Community agency and sustainable tourism development : The case of La Fortuna, Costa Rica. *Journal of Sustainable Tourism*, 18(6), 735-756.
- Stange, J. and Brown, D. (2012). *Tourism destination management achieving sustainable and competitive results*. Washington : International Institute for Tourism Studies, George Washington University.
- Prokosch, P. (2011). *Tourism investing in energy and resource efficiency*. New York: United Nations Environment Programmed.

